

Notranjec

GLASILO

„POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA NOTRANJSKO.“

Št. 17.

V Postojni, 24. avgusta 1905.

Leto I.

Kako se ustanavlja prva slovenska meščanska šola!

Znano je, kako birokratski, neukreten, počasen in bogsigavedi še kakšen je avstrijski vladni aparat, kadar ima ustanoviti slovenske šole. Vendarle bi marsikdo utegnil misliti, da Slovence ovirajo nemškutarske vlade samo v obmejnih krajih in da smo na Kranjskem na boljšem. A temu ni tako! Tudi pri nas se ustanavljajo njih treba nemške šole z neko čudovito požrtvovalnostjo, slovenske šole pa se na celi črti ali zavračajo ali pa ovirajo. Kričeč, vnebopijoč slučaj je oni prve slovenske postojnske meščanske šole. Na tak način bi niti med divjaki ne ustanavljali meščanske šole, kot se jo upajo državne šolske oblasti v kulturni provinci odlične Avstrije!

Pet let je že preteklo, odkar se ustanavlja prva slovenska meščanska šola v Postojni! Pet let je namreč že minulo, odkar je soglasno sklenil deželni zbor, da bo dežela plačevala učiteljstvo na tej šoli. Občina je obljubila dati brezplačno potrebne šolske prostore za toliko časa, da se reši vprašanje glede šolske stavbe. Vse druge formalitete bi se dale rešiti z najslabejšo polževo hitrostjo tekom enega leta, pa niti ne bi bilo treba, da bi gospoda kazala ono dobro voljo in ono agilnost, ki jo opažamo pri snovanju nemških šol.

Pred štirimi leti že bi torej lahko imeli Slovenci prvo meščansko šolo z maternim učnim jezikom. A vladni kurs, ta ponemčevalni sistem si je tudi v tem slučaju obvaroval svojo avtoriteto. Delale so se ovire nad oviro in šele letošnjo spomlad se je sestavil učni črtež, ki bi ga imelo odobriti naučno ministrstvo.

Danes štejem 24. avgust, a o odobrenju učnega načrta nam ni še ničesar znano in o kakem razpisu učiteljskih mest ni ne duha ne sluha. Vse kaže, da nas hočejo zopet za eno leto oškodovati, ali boljše rečeno: opehariti; kajti gospodje nam že štiri leta obljubujejo takojšnjo otvoritev šole. Mi nujno zahtevamo pojasnila! Zakaj se ne raz-

piše učiteljskih mest za letošnjo jesen? Zakaj se ne izposluje nujnejše potrdila skozi tri ali štiri leta zavlačevanega naučnega načrta?

Pozivljemo njega ekselenco barona Heina, da naredi vendar že enkrat konec tako smešnemu in kvarnemu zavlačevanju. Naj se vendar sam iz aktov prepriča, jeli je potrebno, koristno, pošteno in častno za deželo Kranjsko, da se odvarja v dvajsetem stoletju pod njegovim predstvom celih pet let meščanska šola, za katero so že zdavnaj zagotovljena vsa sredstva in ki bi se bila lahko osnovala tekom enega leta!

Če bi drugod delali ustanovitvi meščanskih šol toliko težav, kot jih delajo našim ubogim šolskim oblastem, potrebovali bi na pr. v kraljevini Češki par tisoč let, da bi imeli ono število meščanskih šol, kot jih danes posedujejo. Nikar naj se nas ne tolaži več s praznimi izgovori, da je to in ono zakrivilo zavlačevanje. Naše potrpežljivosti je konec. **Krivce je iskati v c. kr. pisarnah šolskih oblastev!**

Zahtevamo, da se stvar nemudoma urgira. Prva slovenska meščanska šola v Postojni ni le lokalno, nele kranjsko prašanje, marveč principijelna zadeva, ki se tiče vseh Slovencev in vsi smo opravičeni zahtevati od avstrijske vlade zanjo brzega brezpogojnega zadoščenja!

Politične vesti.

Gosposka zbornica. Naš državni zbor je razdeljen v dva dela: v gosposko in poslansko zbornico. V slednji so voljeni poslanci, v gosposki zbornici pa sede nadvojvode, plemiči, knezoškofi in taki, ki jih cesar imenuje zaradi „zaslug za državo, cerkev in znanost“. Gosposka zbornica ima prav iste pravice kot poslanska, tedaj je cesar spet imenoval precej novih članov. Med njimi ni nobenega Slovenca. V gosposki zbornici sedi en sam Slovenec, ljubljanski škof Jeglič,

da bi se bil kedaj kaj potegnil za Slovence, tega pa nismo še doživeli.

Shodi mladeniških in marijinih družb. Klerikalna stranka dobro ve, da se nihče ne bi prostovoljno podal pod oblast duhovnikov, ako ne najdejo takih sredstev, s katerimi morejo ljudstvo prikleniti v svojo politiko: osnovali so gospodarsko organizacijo, da bi vse tiste, ki bi zaupajoči na besede duhovnikov, vanje vstopili, nič več ne mogli ven, ker bi imeli denarno škodo. No kaplani obračajo, Bog pa obrne: gospodarska organizacija konsumov odpira ljudstvu oči in jih tira iz klerikalnega tabora ven. Seveda so tisti kmetje, ki plačujejo dolgove faliranih klerikalnih zadrug, drago plačali nauk. Klerikalci so dobro spazili, da je ljudstvo po zaslugi nekdanjega duhovništva, ki ni nič politikovalo, ampak samo učilo nравnost in vero, precej pobožno. Izrabimo to svojstvo, so si dejali, da tako spravimo kmete v klerikalni tabor. Tedaj so začeli s prižnic in spovednic oznanjati Šuštersiščevo politiko, fante in dekleta pa spravljali v marijine družbe. Ker ni pobožnost namen teh družb, ampak politika, so jih okrasili z dragimi zastavami in svetinjcami, saj vejo, da mlade ljudi lišp zelo mika. Včasih, ko je na polju največ dela, se zazdi gg. v Ljubljani, da treba velikega shoda ali velikanske božje poti. Mesto da bi se delalo, se zapravlja denar in dela grehe, ker je zelo nevarno mlade punce puščati pod vodstvom kaplanov v svet. Pobožnost in politika

gresta pač težko skupaj. Ako bodo duhovniki izrabljali vero v politične namene, bo vera opešala. Zdaj pa že čakamo kako se bo prilagal Žitnikov „Domoljub“ s trobento, da je Notranjec proti veri.

Ogrsko. Madjari so postali že malo prehudi. Zdaj pa je vlada vrgla med nje predlog o splošni, jednaki volilni pravici. Košutova stranka se je zbala in se izjavila proti temu, da bi se o volilni reformi razpravljalo takoj. Socijalisti pa, ki so Košutovce prej podpirali, so zdaj nastopili zelo ostro proti njim in zahtevajo na velikanskem shodu splošno in jednako volilno pravico. Jedno se je tedaj vladi posrečilo, to namreč, da je nepokorne madjarske nasprotnike razdelila v dva tabora.

Ustava na Ruskem. Z gorečo besedo, pa tudi s krvavimi nemiri in atentati so zahtevali Rusi od carja ustavo. V Avstriji jo imamo že krog 40 let. Pa tudi mi je nismo dobili od cesarja z lepa, ampak šele ko je bila Avstrija tepena od Francozov l. 1859 in od Nemcev l. 1866. Hudi notranji nemiri in nesreča Rusov v vojni z Japonci, bi utegnili omajati kredit Rusije. Car je bil primoran dati ustavo. Na dan obletnice rojstva prestolonaslednika je izšel carjev ukaz, s katerim se odreduje, da se izvoli „Gosudarstvenaja дума“ t. j. ruski državni zbor. Poslancev bo 412. Volitve bodo indirektne t. j. po volilnih možeh. Na kmetih bodo volili najprej volilne može, ki bodo šele smeli

Listek.

Zrak, voda, svetloba in toplota.

F. Č.

Že od nekdanj se je zanimal človek za prirodo, njene prikazni in pojave. Spoznal je, da je odvisen od narave in se zavedal, da mu je mogoče olajšati in osladiti si življenje edino, ako zna prav umevati in izrabiti njene sile.

Jako vestno je opazoval štiri glavne činitelje in pogoje vsakega življenja, ki so: zrak, voda, svetloba in toplota. Težko in šele tekom dolgih tisočletij se je posrečilo človeškemu umu prodreti zakone, ki vladajo v njih in obrniti v svoj prid njih sile.

Za vsakogar je gotovo potrebno in koristno, da pozna in ve izrabljati pridobitve človeškega duha, in dobro se nam zdi, kratko razpravljati o zraku, vodi, svetlobi in toploti.

Kaj je zrak? Dolgo se ni vedelo o njem ničesar pravega povedati. Vsaj zrak se ne da ne tipati, ne okušati, ne videti. Znali so, da je pač neobhodno potreben za življenje in da nastopi takoj smrt, če ga primanjkuje. Bavili so se s tem vprašanjem razni učenjaki in dognali, da je zrak neka lahka snov ali telo, ki ima kakor vsaka stvar svojo težo in tudi svojo barvo. 77krat je lažji kot voda. Vsled tega plava nad

morjem in zemljo v velikanskih množinah okoli celih 300 km visoko. Ker je tako lahek in tanek, ga niti ne čutimo, le kadar teče ali hiti mimo nas ga občutimo kot veter.

Umljivo je, da mora zrak, ker se razprostira tako visoko nad nami, pritiskati z veliko silo na zemljo. To silo imenujemo zračni pritisk ali tlak. Merimo ga s takozvanim barometrom ali tlakomerom. Zračni pritisk poganja namreč v cevi, ki mora biti brezračna, živo srebro gori in doli. Na m^2 znaša ta pritisk okoli 1000 kg. Mi ne čutimo te velike zračne teže, ker smo je vajeni in ker deluje zračni pritisk od vseh strani našega telesa — od zunaj in znotraj — z jednako močjo. Kakor pa si dva korenjaka, ki sta enako močna, eden drugemu ničesar ne moreta in naj drug na drugega še tako pritiskata, ravno tako se uničujeta zunanji in notranji zračni pritisk pri človeku.

Zračni pritisk se na enem in istem kraju skoro vedno izpreminja in vreme dotičnega kraja je odvisno od vladajočega pritiska. Če pada živo srebro v barometru, nastopi rado deževno vreme, v nasprotnem slučaju pa imamo pričakovati lepega vremena.

Znano je tudi, da čim višje gremo, tem manjši in slabejši postaja zračni tlak. To dejstvo nam omogoči meriti višino gora in drugih krajev, kar je za razna podjetja zelo važno in potrebno.

Če segrevamo zrak se isti razširi, postane lažji in se vzdiguje vsled tega nad težjim mrzlejšim kakor n. pr.

izbrati poslanca skupaj z meščanskimi in veleposestniškimi volilnimi možmi! Novi državni zbor ne bo imel zakonodajalne pravice, ampak le posvetovalno. Vsi zakoni, državni računi, torej pred vsem davki, se bodo sicer morali predložiti drž. zboru, pa car ni ravno vezan na njegove nasvete. V Avstriji cesar ne more brez sklepa drž. zbora izdati nobenega zakona. Ruski poslanci ne bodo imeli imunitete, kakor naši, ki jih ne morejo ne zapreti in obsoditi brez dovoljenja zbornice. Iz teh in še mnogih drugih določb vidimo, da bo ruski drž. zbor imel komaj pol toliko pravic, kot jih imajo drugod. Vender se je nadejati, da bo imela nova zbornica dovolj sile, si izvojevati nadaljne pravice.

Na Norveškem so imeli ljudsko glasovanje, ali se naj Norveška loči od Švedske ali ne. Glasovati smeli so prav vsi odrasli moški. Izid je bil ta, da je bilo več stotisoč glasov za, samo dvesto pa proti temu, da ostane švedski kralj Oskar odstavljen z norveškega prestola.

Mirovna pogajanja med Rusi in Japonci. Na ameriških tleh zborujejo zastopniki Rusije in Japonske zaradi pogojev miru. Japonci zahtevajo poleg drugega polotok na katerem je Port Artur, dalje otok Sahalin in vojno odškodnino več milijard. Rusi nočejo privoliti, češ da imajo še vedno močno armado v Mandžuriji, Japoncem pa da primankuje denarja za nadaljevanje vojne. Pogajanja se nadaljujejo.

olje nad vodo. To prikazen imamo priliko v naravi mnogokrat opazovati.

Ako odpremo po zimi okna ali vrata, vlije se težki mrzli zrak pri tleh v sobo; pri vrhu pa odhaja gorkejši.

V dolinah je po zimi navadno bolj mraz, ko na bližnjih hribih in gričih. To si lahko razlagamo iz prej navedenega dejstva. Gorkejši in zato lažji zrak mora se v dolini umakniti težjim in mrzlejšim zračnim plastem.

Največjega pomena pa je ta naravni pojav pri nastajanju vetrov. Na severnih ledenih krajih ohlaja se namreč zrak in prodira vsled svoje večje teže v podobi vetra neprenehoma v južne gorkejša kraja. Tam izpodrine in vzdigne gorke zračne plasti, ki se pomikajo potem proti severu. Tako si razlagamo postanek severnih in južnih vetrov. Ti vetrovi prinašajo seboj vodeno soparo, ki se izpreminja v megle in oblake ter različno padavino, kar je največje važnosti za uspevanje rastlinstva in živalstva.

Zrak je slednjič vsemu življenju bodisi rastlinskemu bodisi živalskemu neobhodno potreben za dihanje. Tudi ribe in druge vodne živali vdihavajo zrak, ki se nahaja v vodi.

Ker je zrak poleg vsakdanje hrane in vode eden najglavnejših pogojev za naše življenje, moramo vedno in kolikor je le mogoče, skrbeti za zdrav čist in svež zrak. Privoščimo tudi domači živini obilo dobrega zraka, ker isti nas ne velja nič in izda pri reji toliko, kot dobra krma.

(Dalje prih.)

Rusko-japonska vojna.

Poročila iz bojnega polja pravijo, da je armada generala Lineviča, ki šteje 400.000—500.000 mož dovršila svoje utrdbe. Ker je konec deževne dobe, je možno zopet gibanje večjih vojnih oddelkov in Rusi prirejajo velika rekognosciranja. Japonci se živahno gibljejo in japonski listi pišejo, da je pričakovati v kratkem času velike bitke. Pri Hajlungčengu so uničili Rusi veliko četo kitajskih roparjev tako imenovanih Čunguzov. V severni Koreji prodirajo Japonci, prisilili so Ruse, da so opustili utrjene pozicije ter jih potisnili čez reko Tumen, tako da ni baje južno te reke nobenega ruskega vojaškega oddelka. V pristanišču Petropavlovsk je uničilo japonsko brodovje rusko transportno ladjo „Avstralija“. V notranjem delu otoka Sahalina se nahaja, kakor so povedali trije ruski častniki, ki so zbežali z otoka ter prišli v Vladivostok, ruski oddelek, ki je zavzel težko dostopno pozicijo in ki ga podpirajo kaznjenci. Poroča se tudi, da gradijo Rusi drugi tir na sibirski železnici v svrhu lažjega dovažanja vojakov in bojnih potrebščin.

Dopisi.

Iz Gorenjega Logatca. Veselica, ki jo je priredila tukajšna vrla požarna bramba v korist nove brizgalne, je uspela tako krasno, kot nobena druga letošnja priredba na Notranjskem. Veliki in lepi travnik, obdan z vabljivim zelenjem graščinskega parka, je bil ves okrašen z mlajčki in paviljončki, na njih pa so samozavestno plapolale same slovenske trobojnice. In sredi tega lepega prostora je bilo prirejeno obsežno plesališče, ki je s svojo gladino vabilo mlado in staro. Velikemu številu obiskovalcev veselice primeren je tudi velik dobiček. Čistega dohodka je namreč okoli 2000 K.

Da se je veselica zamogla v takem obsegu in s takim dobičkom napraviti, zahvaliti se ima društvo v prvi vrsti radodarnosti in požrtvovalnosti gornjelogaških občanov. Daroval je skoraj vsakdo kaj, vsak po svoji zmožnosti drevesa in dobitke. Udje društva so skoz celi teden neumorno delali, da se je veselični prostor tako lepo uredil in to pod vodstvom načelnika g. Iv. Riharja. Za dekoracijo je skrbel g. Babič s pomočjo g. Puppisa. Zelo darežljive so se skazale tvrdke. I. C. Juvančič iz Spodnje Šiške, pivovarna Frölich iz Vrhnike, pivovarna Kosler iz Ljubljane, tvrdka I. Murnik iz Ljubljane, ki so društvu darovale lepe dobitke. Posebno se je izkazal g. Keil, vodja parne žage v Logatcu, ki je dal društvu cel vagon desk na razpolago za veselico.

Naslednje dame so sodelovale pri veselici: gospa Eleonora Puppis, Fani Rus, Mici Strmole, Marija Vavrovsky, Klementina Vončina; gospodične Mimi Tollazzi, Dragica, Marica De-Glerija, Mici, Slava, Rozalija, Anica Goštiša, Josipina Gimpel, Anica Javornik, Josipina in Fani Istenič, Mici in Milka Kastelic, Mici Meze, Mimi Mulaj, Marica Palme, Mici in Eleonora Puppis, Mimi

Režek, Ivanka in Julka Smole, Fani Svetec, Milka Tollazzi, Marica in Dragica Turk, Ivanka Zalar.

Gospodu adjunktu Josipu Prevcu gre specijelna čast za njegovo sodelovanje, g. Kolarju za sestavo slik muzeja in g. Alojziju Hočevanju kot kavarnarju.

Veselice sta se vdeležila nadzornik zaveze g. Ahčin iz Ljubljane in g. Petrič, nadzornik gasilnih društev Notranjske ter sledeča gasilna društva: Postojna 19 mož, Idrija 18; Dol. Logatec 19; Verd 16; Vrhnika 15; Planina 13 mož; Staritrč pri Ložu, Sežana, Razdrto, Hruševje kot deputacije. Vseh skupaj je bilo 132 mož.

Kumica je bila gospa Eleonora Puppis, ki je darovala društvu 100 K. Blagoslovil je brizgalno logaški župnik s primernim govorom. Banket je bil pri Riharju. Ljudstva je bilo čez 1500 na veselici.

Gornjelogatčanom mora na njih uspehu vsakdo čestitati. Ako bodo kazali i nadalje toliko živahnosti in požrtvovalnosti, bodo marsikaj dosegli, kar bo Logatecu v ponos. Naj bi sedanjemu složnemu delu za veselico, sledilo složno in mirno delo v njihovih društvih v smislu, kot ga je označil v zadnji številki „Notranjec“.

Novice.

Rojstni dan Njegovega Veličanstva se je praznoval letos v Postojni izredno sijajno. Na predvečer je priredila godba c. in kr. pešpolka št. 97 mirozov po trgu, ter svirala po jeden komad pred stanovanjem c. in kr. generalmajorja g. B. Schemua, c. in kr. polkovnika g. viteza Wagnerja, vodje c. kr. okr. glavarstva g. Št. Lapajne in župana g. G. Pikla. Dne 18. t. m. ob 5. uri zjutraj je priredila vojaška godba budnico. Ob 8. uri zjutraj je daroval vojaški duhoven za vojaštvo mašo na prostem, ktere so se udeležili tudi c. kr. uradniki in g. župan postojnski. Ob 9. uri zjutraj je bila v farni cerkvi maša, ki so ji prisostvali razen c. kr. uradništva tudi zastopniki občine in trga, ter gasilno društvo postojnsko z zastavo. — Ob 1. uri popoldne se je vršil banket častnikov 97. pešpolka, h kateremu so bili povabljeni tudi zastopniki posameznih uradov.

Za župana izvoljen je bil dne 7. avgusta v Il. Bistrici g. Anton Tomšič, za svetovalca pa gg. Friderik Martinčič in Kristjan Hodnik.

V službovanje prideljen je novoimenovani c. kr. dež. vlade kancelist Julij Pajdaš okrajnemu glavarstvu v Postojni.

Posnemanja vredno! V nekaterih občinah na Goriškem se pripravljajo Slovenci, da 10 septembra razobesijo slovenske trobojnice na čast Prešernu. Ker je ta misel zelo lepa, naj bi se vse slovenske občine ravnale po tem lepem zgledu in razobesile 10. t. m. slovenske zastave na čast našemu največjemu pesniku, kateremu se odkrije na ta dan impozanten spomenik v Ljubljani.

Prostovoljno gasilno društvo v Ledini pri Idriji priredi 27. t. m. v gostilni g. Fr. Bogataja veselico s tombolo. Začetek ob 3. uri popoldne, vstopnina 20 vin. za osebo. Ker je namenjen dobiček društveni blagajni se preplačila hvaležno sprejmejo.

Izlet postojnskega „Sokola“ dne 14. t. m. na Ravberkomando se je dobro obnesel. Vdeležilo se je 24 članov v društveni opravi ter mnogobrojno število narodnega občinstva. Pri telovadbi, ki je dokaj dobro uspela, nastopil je naraščaj ter vrsta starejših članov. Koncertovala je domača godba v občno zadovoljnost. Proti večeru vrnila se je vsa družba ob prepevanju narodnih pesmi proti domu z godbo na čelu. Bodi izrečena tem potom tudi iskrena hvala našemu društvu vsikdar naklonjenemu br. Zmagoslavju Dralku, kateri je dal drage volje telovadni prostor na razpolago ter istega tudi primerno z mlaji in zelenjem ozaljšal. Na zdar!

Požarna bramba v Postojni je priredila v nedeljo 20. t. m. pri „Ribniku“ običajno svojo tombolo, ki se je dobro obnesla. Ljudstva je došlo na zelo pripravi senčnati prostor toliko, da jih veliko niti prostora dobiti ni moglo. Dobitkov precejšnje vrednosti je bilo 20 — dohodkov okoli 250 kron. Pred in po končani tomboli je koncertovala slavna vojaška godba 97. pešpolka z neverjetno preciznostjo. Ljudstvo je strme poslušalo krasne skladbe in dajalo duška s frenetičnim aplavzom svojim čutilom kadar so se zaigrali slovanski komadi. Za tako sijajni vspeh gre v prvi vrsti hvala visokorodnemu gospodu polkovniku, ki je blagodušno dovolil, da je godba pri tomboli koncertovala brezplačno, v drugi vrsti pa odboru, zlasti načelniku požarne brambe g. M. Petriču, ki se je s pripravami veliko trudil ter s tem pripomogel do lepega gmotnega uspeha.

Predrznost nemškutarjev južne železnice presega že vse meje. Dne 11. t. m. se je vračala večja družba izletnikov iz Snežnika s poštnim vlakom, ki odhaja iz Št. Petra ob 9. uri 15 minut zvečer. Na koldvoru v Št. Petru opazi to družbo tudi neki poduradnik ter de videč, da imajo gospodje okrašene klobuke s planinkami proti svojemu tovarišu: „Dös seien die richtigen Slovener, die Edelweiss auf den Hüten tragen.“ Čul je namreč, da govorimo slovenski in to mu ni ugajalo. Kar si dovoljujejo nemškutarski nastavlenci južne železnice, je že odveč. Mi si enkrat za vselej prepovemo vsako vtikanje v naše stvari, ki njih prav nič ne brigajo. Naj bi raje dotični gospod skrbel, da bi se mi ne vozili nadalje v vozu, v katerem je bila tako slaba luč, da je med potjo ugasnila. Pač skrajni škandal, da nima južna železnica toliko skrbi, da bi preskrbela poštene luči, da ne bi bilo treba se voziti v temi, kar je proti telesni varnosti potujočega občinstva. Za boljše luči naj bi skrbeli ti gospodje, ne pa se navduševali za mater Germanijo na naših tleh.

Kdor zaničuje se sam. „Slov. Narod“ poroča: „Ravnokar pridem iz naše svetovnoznane jame. Pravijo, da je slovenska. Res je. A glej: Služabniki nosijo čepice

z napisom: „Grotte“ in vstopnice so se dobivale na mestu, nad katerim je bil napis: „Grotteneintrittskarten“. Zdaj sedim v hotelu „Zur ungarischen Krone“ in — premišlujem: Kdaj se bode nam Slovencem — pamet zjasnila? Mi zahtevamo od vlade in naših nasprotnikov spoštovanje svoje narodnosti, a sami jo zaničujemo in dajemo nemščini prednost. Vsled tega smo podlaga tujčevi peti“. — Mi se s tem poročilom popolnoma strinjamo. Ko bi imeli pri jami besedo Angleži, Nemci, Čehi ali pa Culukafri, bi se gotovo ne bali in tudi ne sramovali pokazati se narodnjake. Enkrat se mora vendarle tudi v Postojni pomesti s starimi ostanki. Hotelijeji in gostilničarji naj sklenejo kartel, da bodo imeli vsi brez razlike samoslovenske napise. V jami naj se odstranijo vsi razven slovenskih napisov. Za orijentacijo pa naj se tujcem dajo tiskani vodniki, ki naj jim v različnih jezikih povedo, kaj pomenijo naša slovenska imena v jami. Takoj se bo malo težko sprijazniti s takimi nazori, a naša dolžnost je, da čim preje spoštujemo i mi svoj jezik osobito tam, kjer ga lahko. Škode zato prav gotovo ne bomo trpeli nobene. Pametni tujci pa nas bodo tem bolj cenili, čim bolj zavedni bomo. Na delo torej!

Krščansko socijalno delo. Vrhniški kaplan Matevž Sušnik je lep mož krščansko-socijalnega kalibra. Te dni je bil pri sodišču obsojen radi častikraje na 10 kron globe in kakih 70 kron troškov. Ljudski osrečevalec tega denarja seveda ni plačal sam, marveč si ga je pustil zbrati med vrhniškimi tercijskimi. Sedaj špekulira, kako bi iz njih izvabil 600 kron, ki jih mora plačati za konsum, katerega je na Trati spravil na kant. Svetujemo mu, da naj začne takoj pobirati tudi za vrhniško mlekarino, da bo lahko spravil skupaj potrebno svoto. Kaj hočemo? Kaplan Matevž se smeje v pest in je sam prav zdrav pa vesel, njegove dobre ovčice pa verjamejo, da Bog blagoslavlja njegovo krščansko-socijalno delo.

Kako naši klerikalci spoštujejo praznike. Na praznik Marijinega vnebovzetja obiše postojnsko jamo veliko število tujcev. Promet je nenavadno živahen ter donaša našim gostilničarjem in trgovcem obilo zaslužka. Iz spoštovanja do praznika, kojega katoliška cerkev na posebno slovesen način praznuje in pa do zakonov, se med mašo zapirajo običajno vse prodajalne, trafike itd., skratka: med mašo miruje vsaktera kupčija. Kar je torej za celokupnost našega trgovstva in obrtništva veljavno, ne velja za našo klerikalno trgovino. Pod zaščito postojnske štirilistne klerikalne deteljice so imeli naši ljubeznjivi klerikalci trgovino med mašo odprto ter postavili na vsako stran vrat po eno Marijino devico, misleči, da se jim na ta način posreči privabiti nekaj mimogredočih tujcev. In res! Opažalo se je, da je imel ta najnovejši način klerikalne reklame dovolj učinka, ker je bilo obilo kupčije. Posebnega strahu pred smrtnim grehom niso vžili, ker njim je dovoljeno vse. Na druge bi se pošiljali kar celi bataljoni hudičev, raz lece grom in strela, nebesa in peklo bi se

pognalo v bojno vrsto. Ne zanikamo, da se bode našel kak klerikalni poštenjak, ki bode trdil, da ima zanjga vera prednost pred kupčijo.

„Vsa Postojna se smeje“ tako je poročal zadnjič „Notranjec“, ko so dobili postojnski klerikalci ukaz, da takoj snamejo ukradeno firmo Šeberjevih nasl. „Domoljub“ piše, da se klerikalci niso smejali. Navadno mu ničesar ne vrjame, to pa mu radi; zakaj po kislem grozdju gotovo niso držali preveč prijaznega obraza. Sedaj se zopet Postojna smeja. Klerikalci pa se drže še bolj kisló. Morajo iti študirat v „pržon“, ker so obsojeni.

Domoljubov notranjski sotrudenik vidi v svoji preveliki razburjenosti strahove in sliši povsod pokanje. Tudi v Notranjčevem uredništvu je slišal pokati. Nikar ne skrbite za obstoj našega lista, ki stoji skoz in skoz na trdnih nogah. On ne bo tako hitro zginil s površja, kakor lepa tabla R. Šebrovih naslednikov, ki so je včeraj sramotno sneli iznad klerikalne tiskarne.

Vsi v Ameriki! Med 1700 rezervniki dež. brambovskega polka št. 27. v Ljubljani, ki so bili te dni poklicani pod orožje, jih je došlo samo 700. Vsi ostali so odsotni, večinoma v Ameriki.

Popolen solnčni mrk bo 30. t. m. V Evropi ga bomo videli le deloma med eno in drugo uro popoldne. Slnčni mrk se krasno vidi, ako ga opazujemo skozi črno steklo, okajeno s svečo.

Najnovejša iznajdba. Slavni Edison skonča v kratkem stroj, s kojim bomo lahko vsak voz izpremenili v avtomobil. 40 stotov težek voz bo vozil s pomočjo takega stroja na uro 30 milj daleč. Tovarna za izdelovanje takih strojev se skoro sezida.

Ustanova. Pri cesar Franc Josipovi ustanovi, ustanovljeni ob praznovanju štiridesetletnice slavnega vladarja Njeg. Veličanstva za uboge sirote postojnskega okraja je za leto 1905 razpisanih sedem mest z darilom po 60 K. Prošnje je vlagati pri c. kr. okr. glavarstvu v Postojni do 1. oktobra t. l. Natančnejša določila glede pravice do teh daril obsega dotični razglas.

Prosveta.

Rojaki! Vaša požrtvovalnost je omogočila podpisanemu odboru postaviti na najlepšem ljubljanskem trgu najgenijalnemu našemu pesniku dr. Francetu Prešernu dostojen spomenik po osnutku mojstra Ivana Zajca. Ta spomenik se bode ob navzočnosti mnogoštevilnih slovanskih gostov slovesno odkril dne 10. septembra t. l. — Rojaki! Podpisani odbor za trdno pričakuje, da se slavnosti odkritja Prešernovega spomenika udeležite kar najštevilneje. Saj ima ta slovesnost pomeniti poklonstvo manom duševnega velikana, kakršni se redko porajajo na svet; s kakršnim se ima torej temveč povoda ponašati mali slovenski narod, ki v dr. Francetu Prešernu ne slavi samo svojega velikega pesnika, temveč tudi preroka in političnega

navduševalca. Ne pozabimo, da nam je v trenutkih največjega pritiska, ko mu je krvavelo srce zaradi brezpravnosti slovenskega naroda, zaklical Prešeren poln preroškega diha, „da se vremena bodo nam zjasnila“ in da je s plamenečimi besedami načrtal pravec vsej naši politiki, ko je s povzdignjenim srcem zapel, da „največ sveta otrokom sliši Slave“. — Rojaki! Temu pesniku torej odkrijemo spomenik dne 10. septembra t. l., spomenik v takih razmerah, kakor ga slovenski narod ni še postavljaj in ga bržkone tudi postavljaj ne bode. Podpisani odbor nikogar izmed Slovencev ne bode posebej vabil k slovesnosti odkritja; zdelo bi se mu to razžaljivo, ker vé, da se vsak rodoljub zaveda, kaj je dolžan spominu Prešernovemu. Vabljeni ste torej tem potom vsi vkup in vsak posebej; vabljeni zlasti društva, o katerih je želeti, da se udeležijo slavnosti s zastavami. Da bode pa mogoče glede slavnostnega spreveda ukreniti vse potrebno, naj blagovole društva, ki se slavnosti udeležijo z zastavami, naznaniti to sopodpisanemu odborovemu tajniku najkasneje do 8. dne septembra t. l. V Ljubljani, dne 2. avgusta 1905. — V imenu odbora za postavljenje Prešernovega spomenika: Ivan Hribar, mestni župan, predsednik. Fran Trdina, mestni knjigovodja, tajnik.

Spored slavnostnih prireditev povodom odkritja Prešernovega spomenika dne 10. septembra 1905 v Ljubljani. Ob 10. uri dopoldne se zbero društva in odposlanstva pred „Narodnim domom“. Ob polu 11. uri dopoldne odkorakajo društva in odposlanstva v določenem redu po Franc Jožefovi cesti in Prešernovih ulicah na slavnostni prostor, kjer ob 11. uri dopoldne zapoje ljubljanska pevska društva pod vodstvom koncertnega vodje profesorja Mateja Hubada Ant. Nedvedovo kantato „Slava Prešernu“. Po kantati govori član odbora dr. Ivan Tavčar slavnostni govor, nakar se odkrije spomenik. Nato se vrste govori slovanskih odposlancev. Končno prevzame, po odboru pozvan, župan Ivan Hribar spomenik v last in varstvo mestne občine ljubljanske in pevska društva zapoje po Kamilu Mašku uglasbeno Prešernovo pesem „Strunam“. Društva in korporacije odkorakajo potem v poklonstvenem pohodu mimo spomenika po Sv. Petra cesti, čez jubilejski most, po Kopitarjevih ulicah, Vodnikovem trgu mimo Vodnikovega spomenika, čez Mestni, Stari trg in Sv. Jakoba trg, po Trubarjevih ulicah, po Bregu čez Turjaški trg, po Gosposkih ulicah, po iztočni in severni strani Kongresnega trga, po Šelenburgovih ulicah, po Knaflovih ulicah mimo Valvazorjevega spomenika in po Bleiweisovi cesti pred „Narodni dom“. Ob 7. uri zvečer: komersi v „Narodnem domu“, hotelu „Ilirija“, hotelu „Lloyd“ in v gostilnici „pri Novem svetu“. V Ljubljani, meseca avgusta 1905. — Odbor za postavljenje „Prešernovega spomenika“.

Slovanski dijaki v Trstu. Slovensko narodno-radikalno dijaštvo priredi 4. do 8. septembra v Trstu

velik shod z jako obširnimi programom, ki je določen pred vsem za pouk dijaštva. Dijaki prirede ob tej priliki tržaškimi Slovencem predavanje o Prešernu, opremljeno s skioptičnimi slikami in velik ljudski shod, na katerem bodo manifestirali za slovensko šolstvo sploh. Shoda se udeleži tudi veliko češkega, hrvatskega in srbskega dijaštva. Tržaški Slovenci se očitno vesele pohoda slovanske omladine, ki z zanimanjem obrača vso svojo pozornost na ono jugozapadno točko Slovanstva, od katere pridobitve je odvisna vsa naša bodočnost, in vodje Slovencev v Trstu sami so prevzeli inicijativo, da dijaške goste po svojih najboljših močeh rodoljubno sprejmo.

Ljudska predavanja „Prosvete“. Dne 6. in 13. avgusta je visokošolec Ciril Premrl nadaljeval svoja predavanja v Št. Vidu pri Vipavi iz šembidske zgodovine. Vsega skupaj je bilo 5 predavanj, ki se jih je udeleževalo po 150 poslušalcev. Prihodnji mesec bo isti predavatelj predaval „O kmetiskem položaju in njegavi reformah v raznih dobah“.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu z dveletnim slovenskim poukom prične s 3. novembrom novo šolsko leto. Razun šestih deželnih štipendistov se sprejemajo v to šolo tudi kranjski in nekranjski mladeniči kakor plačujoči učenci. Oni morajo biti vsaj 16, ne pa čez 24 let stari in plačujejo za hrano po 80 v. na dan in po 40 K šolnine na leto ter stanujejo v zavodu brezplačno. Za vse druge potrebščine si morajo sami skrbeti, tako tudi za uniformo, katera je predpisana. Hrano je plačevati naprej v mesečnih obrokih, šolnino pa v dveh letnih obrokih naprej. Prošnje za vsprejem v šolo morajo biti pisane svojeročno in kolekovane s kolekom 1 K ter do 10. septembra t. l. pri vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu vložene. Vsaki prošnji mora biti priložen rojstni list, izpričevalo o dovršeni ljudski šoli, zdravniško potrdilo o trdnem zdravju, izpričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju prosilca, in obvezno pismo (reverz) starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Meščanska šola v Logatcu. Piše se nam: „Velika škoda je, da sta oba Logatca tako ločena in prav žal nam je, da se svoj čas ni posrečilo združiti obeh občin in sezidati skupnih šol. A kar je, to je. Nekaj se še lahko zgodi. V sredini med obema Logatcema naj vzraste lepo poslopje — skupna meščanska šola! Oba občinska zastopa, v katerih sede možje, ki znajo ceniti splošen napredek, naj se izkažeta in naj se sporazumno lotita tega projekta. Logaška meščanska šola bi bila prva za postojnsko, na celnem Slovenskem pa druga slovenska šola te vrste. Postava določa, da ima lahko vsak okraj svojo meščansko šolo in če postava to veleva, zakaj bi mi šole ne zahtevali? Prepričani smo, da bi se sedanji logaški glavar gospod Kremenšek z vso vnemo zavzel za nas in radevolje podpiral tako opravičeno zahtevo. Za cel logaški okraj bi bila meščanska šola le sreča. Kmetško

ljudstvo bi lažje gospodarilo današnjim razmeram primerno. Trgovina in obrt, ki pri nas bolj in bolj cveto, bi dobile v absolventih meščanske šole krepke pospeševalce. — Naši učenci bi bili dober naraščaj za ljubljansko trgovsko akademijo in za strokovne šole. — Naši fantje bi se po končani meščanski šoli kaj posebno lahko posvetili umnemu mlekarstvu, ki od dne do dne bolj občuti pomanjkanje dobrih strokovnih moči. Tudi za učitelje bi se absolventje naše meščanske šole lahko odločili. Naj torej merodajni krogi delajo nato, da dobi Logatec v kratkem meščansko šolo.“

Narodno gospodarstvo.

V pridobninsko komisijo IV. razreda za postojnski priredbeni okraj je bil dne 22. avgusta izvoljen g. Fran Geržina, gostilničar v Št. Petru z 19 glasovi proti g. Josipu Petrovčiču, gostilničarju v Vipavi, ki je dobil 13 glasov. Za namestnika sta izvoljena gg. Tomaž Drugovič iz Hruševja in Anton Hrovatin starejši iz Vipave. V komisijo III. razreda je bil istega dne izvoljen soglasno g. Matija Ambrožič, posestnik itd. v Novisušici kot član, in g. Ludovik Ditrich, trgovec v Postojni, kot namestnik.

Vrhniška mlekarna. Pametni ljudje na Vrhniki ne morejo uvideti zakaj zida kaplan Matevž novo mlekarno. Mnenja so namreč, da se s tem Vrhnčanom prav po nepotrebnem nakopava na glavo dolg, skrb in škoda. Ljudje bodo imeli potem od mlekarne veliko manj dohodkov kot danes, ko dajejo mleko v Logatec. Njihova mlekarna dobi sedaj za liter 13, združniki pa 12 vin. Trifolij, s katerim sta kaplan in Tršar sklepala pogodbo, pa bo plačeval mleko po 12.25, a tudi po 11.25 vin. Pogodba je sploh čudna. Kaplan se je menda prvotno zavezal, da bo dajal na leto 1500 l mleka. Če ne bo vedno toliko mleka, bo mlekarna plačala za vsak liter primanjkljaja 10 vin. kazni. Če zadruga pogodbo prelomi, zapade z vsem svojim premoženjem Trifoliju. Kaplan Matevž se je tudi zavezal, da bo izposloval od občine potrebno vodo, ni pa pomislil kje se bo voda vzela in kam odpeljala. On si pač predstavlja mlekarstvo tako kot vsi blaženi konsumarji. Na Trati je že spravil na kant konsum in jo je nato odkuril. Sedaj svedra in svedra, samo da bi spravil v nevarnost še Vrhničane. Ali bi ne bilo umestneje pritisniti Logatčane, da prispevajo še nekaj k prevažanju mleka, kot pa z naduto bahatostjo delati, če tudi za slovenske klerikalce imenitne načrte, po katerih bodo tlačili Vrhničane dolg in skrb in po katerih bo možno ljudem plačevati v najboljšem slučaju 10—11 vin. od litra, med tem, ko se jim sedaj plačuje po 12 vin. Mi trdimo in pravimo: Način dosedanje oddaje mleka na Vrhniki je najpriprostejši in najbolj ekonomičen z ozirom na dejanske razmere. Način pa, kot ga misli nepremišljeno uvesti kaplan Matevž, pa je skrajno riskanten in dvomljive vred-

nosti. Največji tepec lahko uvidi, da Trifolij ne išče zastonj na Vrhniki istega mleka, ki ga lahko dobiva v Logatcu. Mi smo storili svojo dolžnost, da smo opozorili javnost na pretečo nevarnost v vrhniški mlekarni in z mirno vestjo čakamo bodočnosti. Trifoliju, kakor tudi kalinom, ki so mu sedli na limanice, pa želimo največ sreče.

Jebačinova kava. Družba sv. Cirila in Metoda je že koncem minulega leta naznanila g. I. Jebačinu, tovarnarju in trgovcu v Ljubljani, da ga ne smatra več zalagateljem družbine kave. V razgovoru z družbinim vodstvom je radi sodne obravnave priznal gosp. I. Jebačin, da je postopal do družbe nepravilno, ko je začel prodajati na svojo roko poleg „Družbine kave“ tudi „Zvezdno kavo“ ter tako delal škodljivo konkurenco „Družbini kavi.“ Od „Zvezdne kave“ ni dajal namreč družbi nikakih prispevkov. Tudi je priznal ta dan, da je vsled tega njegova pogodba z družbo sv. Cirila in Metoda res razveljavljena. Svoje postopanje napram družbi je določno obžaloval ter zagotovil, da hoče povrniti vso škodo, ki jo je zaradi tega imela družba sv. Cirila in Metoda. Ker je g. I. Jebačin radovoljno priznal to, kar je družba sv. Cirila in Metoda sodnim potem zahtevala od njega, odpadlo je nadaljevanje obravnave in sodnikom ni bilo treba izreči nad g. I. Jebačinom razsodbe. Nato se je podpisala nova pogodba.

Da se prašiči med sabo ne koljejo in grizejo, priporoča neki Anglež pomazati jih po vratu in po glavi s petrolejem. Ker ima petrolej neprijeten okus in močno smrdi, ponehajo kmalu z bojem. Kdor kupi prešiče iz raznih hlevov in jih zapre v skupen hlev, lahko poskuša ali govori Anglež resnico.

Krmljenje plemenskih bikov mora biti drugačno nego mlečnih krav, ker bi se v tem slučaju biki preveč odebelili in bi ne bili dobri za plemenitev. Biku naj se ne daje ne otrobov, ne moke, ne oljnatih pogač, pa tudi ne preveč slame ali rezanice, da ne napravijo prevelikega trebuha. Dobro seno in dnevno 1½ do 2 kg ovsa, kateri piči se dodá nekoliko soli, je za bika najboljša hrana.

Sadje, ki pocepa z drevja treba je pobirati in skuhati, da se vničijo črvi, ki se nahajajo v njem. Prešiči jedo kuhano sadje, četudi ni bilo zrelo, radi. S tem imamo torej dvojen dobiček: zatiramo mrčes in redimo prešiče. Če je sadja malo in se nam ne da kuhati ga, stolčimo ga vsaj in vrzimo prešičem.

Zadružništvo. Kdor je preslab in ne more sam izvesti kake stvari, pokliče si koga drugega v pomoč. Če sta premalo dva, poiščeta si tretjega, četrtega itd. S tem je nastala zadruga. Pogodbo, ki jo sklenejo združniki med sabo, bodisi glede dolžnosti ali pravic, imenujejo navadno zadružna pravila. Ker se družijo večinoma ljudje, ki imajo enake interese, zato imamo jako različne zadruge. Obrtniki družijo se n. pr. v mizarске, zidarske, čevlarske zadruge, trgovci v trgovske, kmetje v kmetske. Nas zanimajo najbolj zadnje zadruge,

zato smo se o njih v našem listu že večkrat bavili. Tam, kjer je kmetijstvo najbolj napredovalo, razvito je tudi kmetsko združništvo najbolj. To vidimo osobito na Nemškem. Pri nas nismo, žali Bog, v združništvu še daleč. Kriva je temu večinoma naša nerazsodnost za skupno delovanje, jako mnogo tudi žalostna klerikalna politika, ki izkorišča tudi kmetsko združništvo v različne svrhe, ki pa niti oddaleč ne koristijo kmetijstvu. Vsaki dan slišimo o kakem klerikalnem propadu konsumu. Ti delajo strah tudi tam, kjer bi bile druge zadruge na mestu. Takega združništva ne odobravamo. Zato delujemo na to, da se kmetijsko združništvo čim prej izloči od politike. Če je kje sloga potrebna, mislimo, da je potrebna v prvi vrsti tu, ko se gre za pomoč trpinu kmetu.

Za kratek čas.

Prostodušen odgovor. V šoli vprašajo dečka: „Povej mi, sinko, kdo je naredil vse te lepe hribe okoli naše vasi?“ — „Ne vem, ker smo šele nekaj dni tu!“ odgovori deček.

Prva zapoved. Katehet: „Kako slove prva zapoved? — Učenec: „Ne jej!“ — Katehet: „Tako!“ — Učenec: „Da! Ljubi Bog je že v raji Adamu in Evi zapovedal, da ne smeta jesti sadu z drevesa na sredi raja; onih deset zapovedij je dal veliko pozneje.“

Kaj je storil Jezus po 40 danskem postu? „Kaj je storil Jezus, ko se je postil štirideset dni?“ vpraša katehet zelo lahkomišelnega učenca. V naglici odgovori ta: „V Kane je šel na ženitovanje.“

Kletarski tečaji.

Meseca septembra bo imel **deželni potovalni učitelj g. Fr. Gombač** 4 dvodnevne kletarske tečaje, in sicer:

V sredo in četrtek, dne 6. in 7. septembra v Vipavi.
 » sredo in četrtek, » 13. in 14. » v Semiču.
 » petek in soboto, » 15. in 16. » na Maverlu (nemško).
 » četrtek in petek, » 21. in 22. » v Krškem.

Pouk se bo vršil po naslednjem sporedu:

1. Kako in kdaj naj se vrši vinska trgatev.
2. Kako je pripraviti vinsko posodo za trgatev, za mošt in za hranjenje vina?
3. Katere stiskalnice in mlinci se najbolj priporočajo.
4. Iz česa obstojita mošt in vino.
5. Kakšne spremembe se vrše pri kipenju mošta.
6. Kako je postopati pri napravi belega in črnega vina z ozirom na sedanjo vinsko kupčijo.
7. V kakšnih kletih in posodah ter pod kakšnimi pogoji se mora vršiti kipenje, da se mošt, oziroma vino, ne izpridi.
8. Kdaj in zakaj je treba vino pretakati ali posnemati.
9. Kako, kdaj in s čim se vina čistijo.
10. Kako je ravnati z vinom za steklenice in kdaj in ktera vina so za steklenice godna in sposobna.
11. Kje in kako je hraniti z vinom napolnjene steklenice.
12. Ktere vinske bolezni so najnavadnejše in kako se bolna vina popravijo.
13. Kakšna bodi vinska in kakšna kipelna klet.

14. Kako se iz kleti odpravi plesen in druge vino in posodo kvareče snovi.

15. Naprava cenih nadzemskih kleti po ameriškem načinu.

16. Določitev sladkorja v moštu ter alkohola v vinu.

Pouk, ki bo združen s praktičnimi razkazovanji, bo trajal vsak dan od **osmih zjutraj do dvanajstih** ter od **pol-dveh do petih popoldne**.

Revni vinogradniki, odnosno njihovi sinovi, dobe vsak dan **po 1—K do 1-40 K podpore**.

Vsakega predavanja se sme udeležiti poljubno število uka-željnih kranjskih in izvenkranjskih vinogradnikov, toda gorinave- dena podpora se podeli v vsakem učnem kraju le **30 revnim udeležencem**.

Udeleženci, ki žele dobiti podporo, naj se zglase vsaj 5 dni prej pri kmetijski podružnici ali pri županstvu v Vipavi, v Semiču, v Krškem in za Maverle v Dobličah.

Notranjci, berite, širite in naročajte „Notranjca“!

Mala oznanila.

2 omari za led (Eiskästen) in **1 perilni stroj** ima naprodaj Anton Ditrich, trgovec v Postojni.

Išče se zanesljiv trgovski pomočnik, koji mora biti tudi v železnini izurjen, in spretna **prodajalka**. Kje, pove upravništvo »Notranjca« v Postojni.

Jednega pomočnika ter jednega učenca sprejme takoj Josip Vilhar, kovaški mojster v Matenjivasi pri Postojini.

Razne premičnine: vozovi, pohištvo, glasovir itd. tudi pre-šiči bodo naprodaj dne 16. avgusta na javni dražbi pri Ivanu Premru v Orehku.

Učenca za trgovino z mešanim blagom na deželi iščem 14—16 let starega dečka iz poštene družine. Več se izve pri upravništvu »Notranjca«.

Za tujce oddajam v Dol. Logatcu opravljene sobe. Več povedo iz prijaznosti v hotelu »Kramar«, Dol. Logatec.

Blagajničarko z lepo pisavo, ki mora biti tudi izurjena prodajalka, iščem za svojo veliko trgovino z mešanim blagom. Anton Ditrich.

Dimnikarskega učenca sprejme Ivan Kolar, dimnikarski mojster v Postojni.

Dobro ohranjen voz „brek“ ima po nizki ceni na prodaj Matija Zafred v Št. Petru št. 56.

Izvrstno naravno brinjevo olje, pristni brinjevec in slivovko ima na prodaj in pošilja na zahtevo vzorce Štefan Pivk, Predgrize, p. Črnič nad Idrijo.

Enonadstropna hiša v Postojni na prodaj. Hiša v kateri je tudi vodovod obstoji iz 6 sob, 2 kuhinj, 2 hramov in perilne kuhinje. Poleg hiše je lep vrt. Natančneje pojasnila daje Jakob Jež v Strmici pri Postojni.

Učenca, kateri bi imel veselje do soboslikarske in pleskarske obrti sprejme takoj Ivan Zwölf, sobni slikar in pleskar v Postojni št. 73.

Notranjci, rabite narodni kolek v korist družbe sv. Cirila in Metoda!

Razpis.

Za Vilharjev spomenik v Postojni se razpisuje

—= kamnoseško delo =—

Rabilo se bode približno 14 m³ kraškega kamnja, ki se na prostem dobro vzdrži.

Natančneje podatke o podstavku, obliki in velikosti kamnja daje akademični kipar gosp. Al. Repič na Vrhpolju pri Vipavi, ki ima tudi pomožni model spomenika.

Pismene ponudbe naj se pošljejo

do 8. septembra t. l.

odboru za Vilharjev spomenik v Postojni, kjer dobe ponudniki načrt spomenika in druga potrebna pojasnila.

Notranjski odbor za Vilharjev spomenik.

V Postojni, 19. avgusta 1905.

Hôtel Grajžar

v Ljubljani, Dunajska cesta

—= se priporoča slavnemu občinstvu. —=

Izvrstna kuhinja.

Pristna vina.

Vsaki dan sveže pivo.

Prenočišča.

Z odličnim spoštovanjem

Ant. de Schiava.

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1.10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.20, à la ogrske, trde po gld. 1.50, ogrske fine po gld. 1.80 kilo. — **Velike klobase** ena 20 krajcarjev.

Slivovka, brinovec, pristen, liter gld. —.70 do 1.20, **brinov cvet** liter gld. 1.50. — To priznано dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

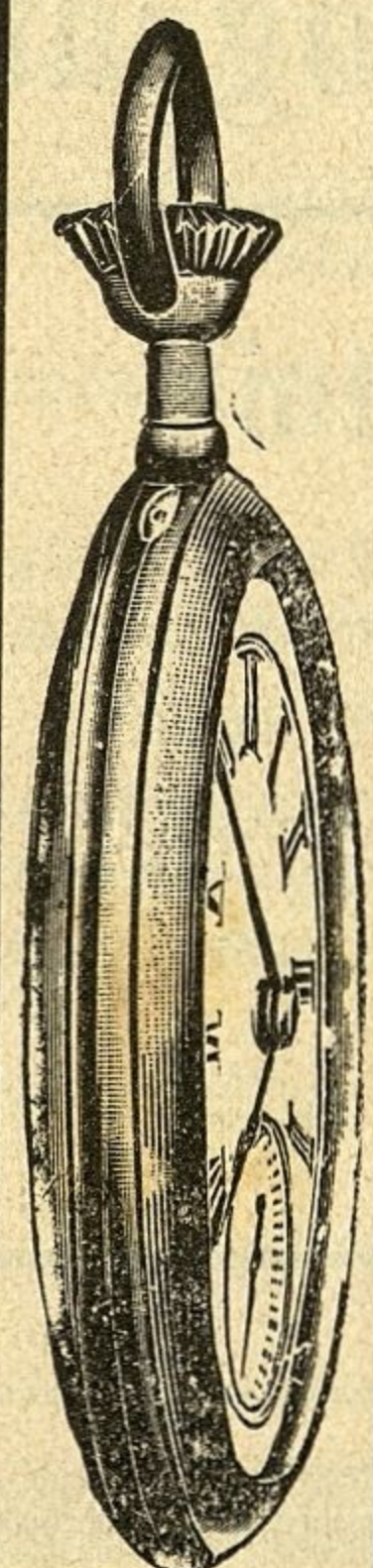
Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Zahtevajte cenike zastoj in poštine prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka na debelo in drobno.

U r a r

in trgovec zlatnine in srebernine, delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v Bielu, Genovi in Glashütte.

Fr. Stupica

Ljubljana

== Marije Terezije cesta št. 1 ==

v Ančnikovi hiši poleg Figovca

priporoča

Portland- in Roman-cement, železniške šine, traverse, storje, dratence, kovane cevke, ključavnice in okove, štedilnike in peči, pumpe za vodo, pocinjene, svinčene in asfaltirane cevi, nagrobne kriše, kotle za klajo, kuhinjsko opravo, mrežo in bodečo šico za ograjo, misarsko in ključavničarsko orodje.

Velika zaloga

slamareznic, čistilnic, gepeljnov, mlatilnic, plugov, bran in samokolnic.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna

J. Blasnika naslednikov

v Ljubljani.

o o o

Istotam izvršujejo se tudi

vsa druga tiskarska in litografska dela.

Maks Šeber v Postojni.

Akc. tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruga itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veselicam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parteliste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Izvozna pivovarna in sladnica

— v Senožečah —

priporoča priznано najboljša à la Plzensko marcno kakor tudi **eksportno pivo** v sodčkih in steklenicah po konkurenčnih cenah in zagotavlja najboljšo postrežbo.

➡ **Izvoz po vseh deželah.** ➡

Zaloge se nahajajo v Postojni, Planini, Bovcu, Cerknici, Logatcu, Št. Petru, Vipavi, Šturjah, Opčini, Proseku, Kozini, Podgradu, Rihenbergu i. t. d.

Glavna zaloga je v Trstu.

Velika trgovina špecerije, galanterije, železa, porcelana, stekla, barv in kolonijalnega blaga na debelo in drobno

Anton Ditrich v Postojni

priporoča **nepremočljive odeje** (plahte) **za vozove, komate in konje** po tovarniških cenah. Ker zastopam veliko tovarno, katera izvršuje naročila točno in zanesljivo je vsakemu priporočati, da se z naročilom le na mene obrne, ker za naročene odeje jamčim.

Nadalje opozarjam na veliko in okusno zbirko **okvirov** od 20 vin. do K 5.— za 1 m. Razne **lepe podobe z okviri** in **brez okvirov**; istotako **brušena** in **navadna ogledala**. — V okvir stavljenje podob in ogledal **brezplačno**.

Pekarija, razno fino pecivo in raznovrstne sladčice.

Fina pristna namizna vina, zdravilni konjak, fini rum, ruski čaj, raznovrstno pristno žganje, in razna rudninska voda in vreli.

Velika izber **oljnatih** in **prstenih barv**, **čopičev**, **laka**, **kleja**, **lima**, **karbolineja**, **gipsa**.

Razna obuvala za otroke in fini ruski galoši vse velikosti.

Šolski in pisarniški predmeti, najnovejše razglednice, kasete, svilnati papir itd.

Okusna zbirka **galanterijskaga blaga za darila** in **raznovrstne igrače**.

Prodaja **rdeče soli** in **redilnega praška za živino**.

Zaloga **Portland** in **Roman cementa** ter vseh **potrebščin za stavbe** po posebno znižani ceni.

Zastopstvo za Notranjsko priznано najboljšega **strešnega krila „Eternit“** patent Hatschek, ter druge **raznovrstne opeke za kritje streh**.

Trgovecem primeren popust. — Postrežba točna in priznано solidna.

S cenami sem vsakemu vsikdar drage volje na razpolago.

P. n. gostilničarji dobijo steklo, porcelan in kuhinjsko opravo po znižanih cenah.

P. n. rokodelci dobijo na vse v njih stroko spadajoče orodje in blago primeren popust.

Trgovina z
usnjem.

IVAN SEUNIG

Trgovina z
usnjem.

LJUBLJANA, Stari trg 7.

Priporoča svojo dobro urejeno zalogo **podplatov**, enojnih, dvojnih in trojnih švicarskih **vachè. hemlok** (na podplatih) **waldivia, Australia, Croupens** raznih mark, **Vachè-Croupens** pristnih švicarskih podplatov, notranjih podplatov, **teletine, kravine** in **likanega usnja** kakor tudi **čohovine** (Pittling) lastnega izdelka. — **Lakirano, sedlarsko, jermenarsko, knji-goveško, jelenovo** in **kozje usnje**. — **Čevljarske potrebščine, kopita** in **vsako-vrstno orodje**.

Vedno v zalogi: **Prava francoska teletina, Satine, Kid-usnje** in **irhovina** (Chevreaux), **ruska juhtovina, kože in golenice, ribji** in **goveji loj, ribja mast** in **degras za strojarje, laneno** in **rudninsko olje** ter **olje zoper prah**.

○ ○ ○

Direktni uvoz.

◇ ◇ ◇

Kupuje in prodaja: **ježice, volno, ščetine, mezro** in **arovco**.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

• posluje •

vsak petek od 9.—12. ure dopoldan.

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

☞ Daje posojila po 6% ☞

na osobni kredit ali proti vknjižbi.

— ○ ○ ○ —

Promet leta 1904 znaša **1,030.010 K 11 v.**

Izjemoma in v nujnih slučajih se sprejemajo vloge in dajo posojila tudi ob družih delavnikih.

Izhaja dvakrat na mesec. Velja po pošti prejemana za celo leto 2 K, za pol leta 1 K. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — **Naznanila** se računajo za celo stran 25 K, za pol strani 15 K, za četrt strani 8 K, za osminko strani 4 K. **Mala oznanila** po 20 vin. od petit-vrste. Ako se inserati večkrat tiskajo, ceneje. — Uredništvo in upravnštvo se nahaja v **Postojni hišna št. 256**. — Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo, rokopisi ne vračajo.